

دانشگاه شهید باهنر کرمان

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

بخش علوم تربیتی

پایان نامه:

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

مدیریت آموزشی

موضوع:

**بررسی عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده
ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان**

مؤلف:

احمد اکبری

016676

استاد راهنما:

دکتر یدالله جوادی

استاد مشاور:

دکتر محمد قزل ایاغ

تیرماه ۱۳۸۰

بسمه تعالی

این پایان نامه

به عنوان یکی از شرایط احراز درجه کارشناسی ارشد

به

بخش علوم تربیتی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان

تسلیم شده است و هیچ گونه مدرکی به عنوان فراغت از تحصیل دوره مزبور شناخته نمی شود.

امضاء

نام و نام خانوادگی

دانشجو:

احمد اکبری

استاد راهنما:

آقای دکتر یدالله جوادی

استاد مشاور:

آقای دکتر محمد قزل ایباغ

داور ۱:

آقای دکتر محمود نکویی مقدم

داور ۲:

آقای دکتر همایون آذری

داور ۳:

حق چاپ محفوظ و مخصوص به مولف است

(ج)

تقدیم به:

روح عزیز از دست رفته‌ام

محمد رضا تنها دائیم

شمع فروزان زندگی

پدرم

سرچشمه مهر و محبت

مادرم

و تمامی کسانی که دوستشان دارم

۲۲ / ۱۲ / ۱۳۸۰

تقدیر و تشکر:

شکر و سپاس معبودی را که عشق به آموختن را در دل انسانها به ودیعه نهاد.

به پاس احترام به مقام والای معلم، در مقابل تمامی اساتید بزرگواری که در محضرشان کسب فیض نموده و گویر تشنه وجودم را از چشمه جوشان معرفتشان سیراب ساخته‌ام سر تعظیم فرود آورده و مراتب سپاس و تقدیر و تشکر خود را از آنان ابراز و اعلام می‌دارم.

از اساتید بزرگواری

جناب آقای دکتر یدالله جوادی

و

جناب آقای دکتر محمد قزل ایاغ

که در انجام این پژوهش از راهنمایی‌های حکیمانه شان بهره‌مند شده‌ام و همواره مرا مورد ارشاد و هدایت خویش قرار داده‌اند صمیمانه تقدیر و تشکر می‌نمایم.

همچنین مراتب سپاس و قدردانی خود را از ریاست محترم دانشکده ادبیات و علوم انسانی معاونین محترم دانشکده، سرپرست محترم بخش علوم تربیتی، اساتید محترم بخش علوم تربیتی و تمامی کارکنان محترم دانشکده بخصوص سرکار خانم کرمانی صمیمانه تشکر می‌نمایم.

همچنین از جناب آقای محمود توکلی مشاور آمار و آقایان مهندس لطفی، باقری و محبوب که در انجام این تحقیق صمیمانه مرا یاری نمودند تشکر و قدردانی می‌کنم

چکیده

پژوهش حاضر که از نوع پس رویدادی (علی - مقایسه‌ای) می‌باشد به منظور بررسی عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهید باهنر کرمان است. به این منظور تعداد ۵۰۲ دانشجو از میان جامعه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده و گروه نمونه این پژوهش را تشکیل دادند. اطلاعات مورد نیاز بوسیله پرسشنامه‌هایی که توسط گروه نمونه تکمیل شده بود جمع‌آوری گردید. ما از یک نوع پرسشنامه استفاده کردیم برای پرسشنامه‌های مورد استفاده روایی (۸۴٪) و پایایی (۸۸٪) محاسبه گردید. متغیرهای تحقیق شامل عوامل فردی، عوامل خانوادگی، عوامل آموزشی و عملکرد تحصیلی می‌باشند. اطلاعات بدست آمده بوسیله پرسشنامه با استفاده از آماره آزمون یومان - ویتنی و کروسکال - والیس و با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و نتایج زیر حاصل گردید:

- ۱- عوامل و ویژگیهای فردی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.
- ۲- عوامل و ویژگیهای خانوادگی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری دارد.
- ۳- عوامل و ویژگیهای آموزشی و پژوهشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری دارد.
- ۴- جنس بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.
- ۵- مجرد و متأهل بودن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.
- ۶- دوره آموزشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.
- ۷- سهمیه قبولی دانشجویان بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری دارد.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: بیان مسئله

۲	۱-۱- مقدمه
۴	۱-۲- بیان مسئله
۶	۱-۳- اهمیت و ضرورت پژوهش
۸	۱-۴- اهداف پژوهش
۹	۱-۵- فرضیات پژوهش
۹	الف) فرضیات اصلی:
۹	ب) فرضیات فرعی:
۱۰	۱-۶- تعریف عملیاتی مفاهیم و متغیرهای پژوهش

فصل دوم: پیشینه کاوی

۱۴	۲-۱- مقدمه
۱۶	۲-۲- آموزش و یادگیری
۱۷	۲-۳- عملکرد
۲۰	۲-۴- عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی
۲۲	۲-۴-۱- عوامل فردی
۲۹	۲-۴-۲- عوامل آموزشی
۳۸	۲-۴-۳- عوامل خانوادگی
۵۰	۲-۵- سابقه موضوع تحقیق
۵۰	۲-۵-۱- تحقیقات انجام شده در خارج از ایران
۵۶	۲-۵-۲- تحقیقات انجام شده در ایران
۶۸	خلاصه فصل دوم:

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل سوم: روش تحقیق	
۱- ۳- روش و نوع تحقیق	۷۱
۲- ۳- جامعه آماری	۷۱
۳- ۳- گروه نمونه	۷۲
۱- ۳- ۳- شیوه نمونه‌گیری	۷۲
۲- ۳- ۳- حجم نمونه	۷۲
۴- ۳- روش گردآوری اطلاعات	۷۳
۵- ۳- ابزار اندازه‌گیری و روش جمع‌آوری اطلاعات	۷۴
۶- ۳- اعتبار و روایی پرسشنامه	۷۵
۷- ۳- روش تحلیل اطلاعات	۷۶
۱- ۳- ۷- عوامل خصایص و ویژگیهای فردی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۶
۲- ۳- ۷- عوامل خصایص و ویژگیهای خانوادگی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۷
۳- ۳- ۷- عوامل خصایص و ویژگیهای آموزشی‌گامی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۷
۴- ۳- ۷- جنس بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۷
۵- ۳- ۷- مجرد یا مونث بودن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۹
۶- ۳- ۷- دوره آموزشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۹
۷- ۳- ۷- سهمیه قبولی در کنکور بر عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر است	۷۹

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

مقدمه	۸۱
۱- ۴- ویژگی‌های عمومی پاسخگویان	۸۱
۲- ۴- بررسی سوالات مربوط به فرضیه اول: «عوامل، خصایص و ویژگی‌های فردی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است»	۸۴
۱- ۲- ۴- آیا سن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۸۴
۲- ۲- ۴- آیا داشتن اهداف برای تحصیل در دانشگاه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۸۶
۳- ۲- ۴- آیا خودباوری بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۸۷
۴- ۲- ۴- آیا انگیزه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۸۷
۵- ۲- ۴- آیا اضطراب از امتحان بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۸۹
۶- ۲- ۴- آیا مطالعه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۸۹
۷- ۲- ۴- آیا دقت و توجه به هنگام تدریس اساتید بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۹۱
۸- ۲- ۴- آیا علاقه به رشته تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟ ...	۹۲
۳- ۴- بررسی سوالات مربوط به فرضیه دوم:	۹۴
۱- ۳- ۴- آیا جمعیت خانواده بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۹۴
۲- ۳- ۴- آیا وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟ ..	۹۵
۳- ۳- ۴- آیا سطح تحصیلات پدر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۹۶
۴- ۳- ۴- آیا سطح تحصیلات مادر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۹۷
۵- ۳- ۴- آیا تشویق والدین به تحصیل فرزندانشان بر عملکرد تحصیلی آنها موثر است؟	۹۸
۶- ۳- ۴- آیا اهمیت دادن به علم نزد خانواده بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۹۹
۷- ۳- ۴- آیا نوع رابطه با والدین بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۹۹
۸- ۳- ۴- آیا تفاهم بین اعضای خانواده بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۰

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۹-۳-۴	آیا داشتن یا نداشتن مکان مناسب مطالعه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۰
۴-۴	بررسی سوالات مربوط به فرضیه سوم:	۱۰۲
۱-۴-۴	آیا دفعات مشروطی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۲
۲-۴-۴	آیا نوع فضای کلاس بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۳
۳-۴-۴	آیا محتوای کتابها بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۴
۴-۴-۴	آیا روشهای تدریس اساتید بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۴
۵-۴-۴	آیا روشهای ارزشیابی اساتید بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۵
۶-۴-۴	وسایل کمک آموزشی و منابع کتابخانه‌ای بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۵
۷-۴-۴	آیا نوع مقطع تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۵
۸-۴-۴	آیا نوع رابطه دانشجویان با استاد بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر است؟	۱۰۶
۵-۴-۴	بررسی فرضیات پژوهش:	۱۰۷
۱-۵-۴	H_0 عوامل، خصایص و ویژگیهای فردی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.	۱۰۷
۲-۵-۴	H_0 عوامل، خصایص و ویژگیهای خانوادگی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.	۱۰۸
۳-۵-۴	H_0 عوامل، خصایص و ویژگیهای آموزشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.	۱۱۰
۴-۵-۴	H_0 جنس دانشجویان بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.	۱۱۱
۵-۵-۴	H_0 مجرد یا متاهل بودن دانشجویان بر عملکرد تحصیلی آنها تاثیر معناداری ندارد.	۱۱۲
۶-۵-۴	H_0 نوع دوره آموزشی دانشجویان بر عملکرد تحصیلی آنها تاثیر معناداری ندارد.	۱۱۲
۷-۵-۴	H_0 نوع سهمیه قبولی در کنکور بر عملکرد تحصیلی دانشجویان تاثیر معناداری ندارد.	۱۱۳

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱۶	۱- ۵- مقدمه
۱۱۶	۲- ۵- نتایج پژوهش
۱۱۷	۳- ۵- بحث و بررسی
۱۱۹	۴- ۵- پیشنهادات
۱۲۱	۵- ۵- محدودیت‌های پژوهش
۱۲۲	الف- منابع فارسی
۱۲۹	ب- منابع انگلیسی
۱۳۰	ضمائم

فهرست جداول و نمودارها

صفحه

عنوان

۸۱	جدول ۱-۴- توزیع پاسخگویان بر حسب جنس
۸۲	جدول ۲-۴- توزیع پاسخگویان بر حسب تأهل و مجرد
۸۲	جدول ۳-۴- توزیع پاسخگویان بر حسب دوره آموزشی
۸۳	جدول ۴-۴- توزیع پاسخگویان بر حسب مقطع تحصیلی
۸۳	جدول ۵-۴- توزیع پاسخگویان بر حسب سن
۸۴	جدول ۶-۴- توزیع پاسخگویان بر حسب سهمیه قبولی در کنکور
۸۶	نمودار ۱-۲-۴- تاثیر سن بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۸۸	نمودار ۲-۲-۴- تاثیر انگیزه بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان
۹۰	نمودار ۳-۲-۴- تاثیر مطالعه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۹۲	نمودار ۴-۲-۴- تاثیر دقت و توجه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۹۳	نمودار ۵-۲-۴- تاثیر علاقه به رشته تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۹۶	نمودار ۱-۳-۴- تاثیر وضعیت اقتصادی خانواده بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۹۸	نمودار ۲-۳-۴- تاثیر سطح سواد مادر بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۱۰۱	نمودار ۳-۳-۴- تاثیر مکان مطالعه بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۱۰۳	نمودار ۱-۴-۴- تاثیر دفعات مشروطی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۱۰۷	نمودار ۲-۴-۴- تاثیر نوع رابطه دانشجو با استاد بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
	نمودار ۱-۵-۴- تاثیر عوامل، خصایص و ویژگیهای خانوادگی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۱۰۹	
	نمودار ۲-۵-۴- تاثیر عوامل، خصایص و ویژگیهای آموزشی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان
۱۱۱	
۱۱۴	نمودار ۳-۵-۴- تاثیر سهمیه قبولی کنکور بر عملکرد تحصیلی دانشجویان

فصل اول:

بیان مسئلہ

۱-۱- مقدمه

انسان موجودیست با ویژگی‌های منحصر به فرد در میان سایر مخلوقات که این تمایز بیشتر به دلیل وجود قوای تفکر، تعقل، عاطفه و احساس خاصی است که در سایر مخلوقات به این شکل یافت نمی‌شود، چرا که این قوا در صورت پرورش مناسب می‌تواند موجب تعالی و در صورت عدم پرورش زمینه سقوط انسان را فراهم سازد.

«در دین مقدس اسلام، به تعلیم و تربیت توجه شده و اهمیت زیادی برای آن قائل گردیده است، احادیث و روایات متعدد از رسول گرامی اسلام (ص) و ائمه اطهار (ع) نقل شده است. بیش از هفتصد آیه در مورد تعلیم و تربیت و مشتقات آن در قرآن کریم آمده است.» (با تمانقلیج: ۱۳۷۱، ص ۵۰)

به عقیده قائمی (۱۳۶۴) «تربیت یک وسیله و ابزار است که در سایه آن اجتماعی با فرهنگی پایدار مانده و حیات انسانی سر و سامان می‌گیرد ملتی که خواستار ادامه حیات و دوام و بقاء است از آن طریق باید به پیش رود.» (ص ۲۰)

از ویژگی‌های جوامع امروزی توسعه و رشد نظام‌های آموزش و پرورش است. این امر در کشورهای در حال توسعه در دهه‌های اخیر اهمیت خاصی یافته است که باید توسط متخصصان صورت پذیرد، به همین سبب رشته‌های تعلیم و تربیت با هدف توسعه نظام‌های آموزشی پدید آمده‌اند اهمیت آموزش و پرورش تا آنجاست که کانت می‌گوید: «در بین ابداعات بشر دو تا از مابقی مشکل‌تر است. هنر مملکت داری یا حکومت و

هنر تعلیم و تربیت...» (شکوهی، ۱۳۷۴، ص ۱۱)

بنا بر نظر مه‌یر (۱۹۹۲) «در جریان تعلیم و تربیت مجموعه‌ای از عوامل باید فراهم آیند تا تعلیمی صورت گیرد و تربیتی حاصل آید. در هر فرایند یاددهی - یادگیری (۱) یادگیرنده‌ای وجود دارد که با خصوصیات ویژه خود به جریان وارد می‌گردد (خصوصیات یادگیرنده) و در معرض وقایع و اتفاقاتی از محیط بیرون قرار می‌گیرد (کنترل آموزشی) و او متناسب با وضعیت خاص خود با مجموعه عوامل درگیر می‌شود (فرایندهای یادگیری) چنین تعاملی سبب می‌شود که تغییراتی در یادگیرنده پدید آید (نتایج یادگیری) و عملی از او سرزند (عملکرد یادگیرنده)». (ص ۴۱۲ - ۴۰۵)

«هدفهای یادگیری ترسیمی از انتظارات هستند پس درخواست آنها یعنی درخواست همه آنچه که تعلیم و تربیت باید تحقق بخشد. آیا جریانهای آموزش همواره قادرند به آنچه انتظار می‌رود دست یابند؟ پاسخگویی به این پرسش کار ساده‌ای نیست اما تمرکز ویژه بر نتایج یادگیری و عملکرد یادگیرنده را می‌طلبد.» (باقری، موسی پور، ۱۳۷۹، ص ۲)

آنچه پژوهشهای انجام شده در این مورد نشان می‌دهند آن است که هدفهای جریان یاددهی - یادگیری به طور کامل تحقق نمی‌یابند. حال این پرسش مطرح می‌شود که:

چه عواملی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان موثر می‌باشد؟